

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 103/2014-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 19. februára 2014 predbežne prerokoval sťažnosti Slovenskej sporiteľne, a. s., Tomášikova 48, Bratislava, zastúpenej spoločnosťou JUDr. Roman Kvasnica, s. r. o., Advokátska kancelária, Sad A. Kmeťa 24, Piešťany, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Roman Kvasnica, vo veciach namietaných porušení jej základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkami Krajského súdu v Bratislave č. k. 2 Co 420/2013-101 z 30. októbra 2013, č. k. 3 Co 562/2013-98 z 24. októbra 2013, č. k. 2 Co 124/2011-270 z 23. októbra 2013 a č. k. 2 Co 285/2013-96 z 23. októbra 2013 a takto

r o z h o d o l :

1. Sťažnosti Slovenskej sporiteľne, a. s., vedené pod sp. zn. Rvp 97/2014, sp. zn. Rvp 113/2014, sp. zn. Rvp 140/2014 a sp. zn. Rvp 141/2014 s p á j a na spoločné konanie, ktoré bude ďalej vedené pod sp. zn. III. ÚS 103/2014.

2. Sťažnosti Slovenskej sporiteľne, a. s., o d m i e t a ako zjavne neopodstatnené.

Odôvodnenie:

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) boli 20. januára 2014, 21. januára 2014 a 24. januára 2014 doručené štyri sťažnosti Slovenskej sporiteľne, a. s., Tomášikova 48, Bratislava (ďalej len „sťažovateľka“, v citáciách aj „žalovaný“ alebo „odporca“), ktorými namieta porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkami Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“ alebo „odvolací súd“) č. k. 2 Co 420/2013-101 z 30. októbra 2013, č. k. 3 Co 562/2013-98 z 24. októbra 2013, č. k. 2 Co 124/2011-270 z 23. októbra 2013 a č. k. 2 Co 285/2013-96 z 23. októbra 2013.

Zo sťažností a z ich príloh vyplýva, že sťažovateľka v procesnom postavení žalovanej bola rozsudkom Okresného súdu Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) č. k. 11 C 228/2012-65 zo 14. marca 2013 zaviazaná zaplatiť K. K., sumu 4 040,28 € s príslušenstvom, rozsudkom okresného súdu č. k. 11 C 217/2012-64 zo 14. marca 2014 bola zaviazaná zaplatiť K. Z., sumu 5 330,88 € s príslušenstvom, rozsudkom okresného súdu č. k. 21 C 121/2010-174 z 22. februára 2011 bola zaviazaná zaplatiť H. V., sumu 586,70 € s príslušenstvom a rozsudkom okresného súdu č. k. 12 C 228/2012-67 z 15. marca 2013 bola zaviazaná zaplatiť E. O., sumu 6 355,55 € s príslušenstvom. Proti uvedeným prvostupňovým rozsudkom podala sťažovateľka v zákonnej lehote odvolania, na základe ktorých ich krajský súd napadnutými rozsudkami v častiach týkajúcich sa povinností zaplatiť žalobkyniam príslušné sumy ako vecne správne potvrdil.

Sťažovateľka tvrdí, že odvolací súd sa v napadnutých rozsudkoch v rozpore so zákonom nevysporiadal s jej argumentáciou, ktorá mala podľa nej pre vec podstatný význam. Konkrétne ide najmä o argumentáciu odôvodňujúcu *„to, že súčasťou platných právnych predpisov je aj hmotno-právne ustanovenie § 27 ods. 8 Zákona č. 483/2001 Z. z. o bankách, ktoré sa vzťahuje na všetky právne vzťahy uzatvárané bankou, a nie je žiadnym*

právnym predpisom vylúčené použitie tohto ustanovenia na právne vzťahy banky, a pretože toto ustanovenie zakazuje banke určité typy zmlúv uzatvárať, tak s použitím § 119 ods. 3 Zákona č. 483/2001 Z. z. o bankách, veta za bodkočiarkou, nemôže banka pokračovať v plneniach skôr uzavretých zmlúv tohto typu (výslovne je táto nepravá retroaktivita zákona stanovená v § 116 Zákona č. 483/2001 Z. z. zákona o bankách)“.

Poukazujúc na § 27 ods. 8 zákona č. 483/2001 Z. z. o bankách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 483/2001 Z. z.“), ktorý ustanovuje bankám zákaz uzatvárať také zmluvy, z ktorých nemajú primerané protiplnenie (napr. zmluva o dôchodku), stalo sa podľa sťažovateľky plnenie z takýchto skoršie uzatvorených zmlúv zákonom zakázané. Sťažovateľka uvádza, že to nespôsobuje spätnú neplatnosť uvedených zmlúv, ale dodatočnú nemožnosť plnenia, čo sa vzťahuje podľa platnej právnej úpravy aj na skôr vzniknuté právne vzťahy (§ 116 zákona č. 483/2001 Z. z.).

Ďalej sťažovateľka namieta nevysporiadanie sa odvolacieho súdu s tou jej argumentáciou, podľa ktorej sa na vec „*má použiť Zákon č. 483/2001 Z. z. o bankách, pretože zákon o bankách upravuje okrem bankových činností aj iné činnosti banky, upravuje celé postavenie banky, podľa § 1 Zákona č. 483/2001 Z. z. o bankách tento zákon upravuje niektoré vzťahy súvisiace so vznikom, s organizáciou, riadením, podnikaním a so zánikom bánk so sídlom na území Slovenskej republiky a niektoré vzťahy súvisiace s pôsobením zahraničných bánk na území Slovenskej republiky na účel regulácie a kontroly bánk, pobočiek zahraničných bánk a iných subjektov s cieľom bezpečného fungovania bankového systému. Skutočnosť, že aj v tejto veci ide o vzťahy súvisiace s organizáciou, riadením, resp. podnikaním žalovaného – banky so sídlom na území Slovenskej republiky (teda vzťahy vymenované v ustanovení § 1 zákona o bankách), je preukázaná v konaní vykonaným dôkazom, a to Štatútom Podporného dôchodkového fondu Slovenskej štátnej sporiteľne, ktorý bol účinný od 1.7.1993, v ktorého čl. I sa uvádza, že Podporný dôchodkový fond Slovenskej štátnej sporiteľne (SŠTSP) slúži... na podporu stabilizácie pracovníkov SŠTSP. Teda ide pri tejto zmluve o dôchodku o úpravu vzťahu súvisiaceho s organizáciou, riadením, resp. podnikaním žalovaného – banky.“.*

Podľa názoru sťažovateľky v danej veci „*ide o zjavnú arbitrárnosť a neodôvodnenosť*“ napadnutých odvolacích rozsudkov krajského súdu dodávajúc, že „*ak súd pri odôvodňovaní rozhodnutia nepostupuje spôsobom, ktorý záväzne určuje § 157 ods. 2 O. s. p., dochádza nielen k tomu, že rozhodnutie je nepreskúmateľné pre nedostatok dôvodov alebo pre ich nezrozumiteľnosť, ale aj k tomu, že základné právo na súdnu ochranu nie je naplnené reálnym obsahom. Odôvodnenie rozhodnutia dovoľuje účastníkom konania posúdiť, ako súd v ich veci vyložil a aplikoval príslušné procesné predpisy a akými úvahami sa spravoval pri svojom rozhodovaní vo veci samej. Odôvodnenie rozhodnutí súdov tvorí v tomto smere súčasť spravodlivého procesu a zodpovedá základnému právu na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru...“.*

Za postup nezlučiteľný so zásadou spravodlivosti konania považuje sťažovateľka také postupy odvolacieho súdu, keď sa jeho rozhodnutia nezaoberajú „*odvolaním brojacim práve proti dôvodom uvedeným v rozhodnutí súdu prvého stupňa*“. K porušeniam v petitoch sťažností uvedených práv došlo podľa sťažovateľky neodôvodnením napadnutých rozsudkov v súlade s § 157 ods. 2 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „OSP“).

Na základe uvedeného sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd meritórne rozhodol o porušení jej základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy a jej práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutými rozsudkami krajského súdu, aby ich zrušil a veci vrátil krajskému súdu na ďalšie konania a aby uložil krajskému súdu povinnosť nahradiť sťažovateľke trovy konania pred ústavným súdom.

II.

Podľa ustanovenia § 31a zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ak tento zákon

neustanovuje inak a povaha veci to nevyklučuje, použijú sa na konanie pred ústavným súdom primerane ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku.

Podľa § 112 ods. 1 OSP môže ústavný súd v záujme hospodárnosti konania spojiť na spoločné konanie veci, ktoré u neho začali a skutkovo spolu súvisia alebo sa týkajú tých istých účastníkov.

Zo všetkých štyroch sťažností vyplýva, že sťažovateľka namieta na súvisiacom skutkovom a právnom základe porušenia základného práva zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru štyrmi potvrdzujúcimi rozsudkami krajského súdu ako súdu odvolacieho.

Súčasne napokon sťažovateľka vo všetkých štyroch sťažnostiach navrhuje, aby ústavný súd vyslovil porušenie jej označených práv podľa ústavy a dohovoru, a žiada zrušenie namietaných rozsudkov krajského súdu.

Ústavný súd so zreteľom na právnu a skutkovú súvislosť všetkých štyroch sťažností, ako aj totožnosť účastníkov vo predmetných konaniach podľa čl. 127 ústavy rozhodol o ich spojení na spoločné konanie tak, ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto uznesenia.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný

súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Za zjavne neopodstatnenú možno považovať sťažnosť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu verejnej moci alebo jeho rozhodnutím a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. O zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide preto vtedy, ak pri jej predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie (napr. I. ÚS 140/03, IV. ÚS 166/04, IV. ÚS 136/05, II. ÚS 98/06, III. ÚS 198/07, IV. ÚS 27/2010).

Predmetom spojených sťažností sú namietané porušenia základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutými rozsudkami, ktorými krajský súd v odvolacích konaniach potvrdil rozsudky okresného súdu ako súdu prvého stupňa. Podstatou sťažností sú námietky nedostatočného odôvodnenia napadnutých rozsudkov, v ktorých sa odvolací súd podľa sťažovateľky nevysporiadal s jej odvolacími námietkami súvisiacimi s právnym posúdením veci.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

Ústavný súd vo vzťahu k čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru už uviedol, že formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym

režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07).

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. V súvislosti s námietkami sťažovateľky ústavný súd považoval za potrebné poukázať na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96), ani súdom vyššej inštancie rozhodujúcim o opravných prostriedkoch v rámci sústavy všeobecných súdov. V zásade preto nie je oprávnený posudzovať správnosť skutkových a následne na nich založených právnych záverov všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov v konkrétnom prípade viedli k rozhodnutiu (obdobne napr. III. ÚS 78/07, IV. ÚS 27/2010). Úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov (II. ÚS 193/2010). Do právomoci ústavného súdu však patrí kontrola zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Skutkové a právne závery súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02, III. ÚS 271/05, III. ÚS 153/07).

O zjavnú neodôvodnenosť alebo arbitrárnosť súdneho rozhodnutia ide spravidla vtedy, ak ústavný súd zistí takú interpretáciu a aplikáciu právnej normy zo strany súdu, ktorá zásadne popiera jej účel a význam, alebo ak dôvody, na ktorých je založené súdne rozhodnutie, absentujú, sú zjavne protirečivé alebo popierajú pravidlá formálnej a právnej logiky, prípadne ak sú tieto dôvody zjavne jednostranné a v extrémnom rozpore s princípmi spravodlivosti (III. ÚS 305/08, IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06).

Podľa doterajšej judikatúry ústavného súdu súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky

právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (napr. III. ÚS 209/04, IV. ÚS 115/03, IV. ÚS 112/05, III. ÚS 25/06, IV. ÚS 301/09, IV. ÚS 27/2010, rovnako aj rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva Ruiz Torija c. Španielsko z 9. decembra 1994, *Annuaire*, č. 303-B). Splnenie povinnosti odôvodniť rozhodnutie je preto vždy posudzované so zreteľom na konkrétny prípad (porovnaj napríklad *Georgidias v. Grécko* z 29. mája 1997, *Recueil* III/1997).

Vzhľadom na charakter námietok sťažovateľky ústavný súd tiež zdôrazňuje svoju stabilnú judikatúru, podľa ktorej odôvodnenia rozhodnutí prvostupňového a odvolacieho súdu nemožno posudzovať izolovane (m. m. II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08, IV. ÚS 618/2012, III. ÚS 104/2013), pretože prvostupňové a odvolacie konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok.

Na citovaný právny názor nadväzuje § 219 ods. 2 OSP, podľa ktorého ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.

Ústavný súd preto v prvom rade preskúmal rozsudky okresného súdu, ktorými bola sťažovateľka zaviazaná zaplatiť žalobkyniam peňažné plnenia s príslušenstvom. Okresný súd vykonal vo veciach dokazovanie zmluvami o poskytovaní plnenia (ďalej aj „zmluvy“) z Podporného dôchodkového fondu Slovenskej sporiteľne, a. s. (ďalej len „podporný dôchodkový fond“), návrhmi dohôd o ukončení zmlúv, výpoveďami zo zmlúv, ako aj štatútom podporného dôchodkového fondu v znení jeho dodatkov.

V okolnostiach prípadov sťažovateľky ide o problém právneho posúdenia veci [výklad a aplikácia § 842 a § 582 ods. 1 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „Občiansky zákonník“)] v súvislosti s ukončením zmlúv o dôchodku.

Podľa § 842 Občianskeho zákonníka zmluvou o dôchodku sa zakladá niekomu na doživotne alebo na inak určenú dobu neurčitého trvania právo na vyplácanie určitého dôchodku.

Podľa § 582 ods. 1 Občianskeho zákonníka ak je dojednaná zmluva na dobu neurčitú, ktorej predmetom je záväzok na nepretržitú alebo opakovanú činnosť, alebo záväzok zdržať sa určitej činnosti alebo strpieť určitú činnosť a ak zo zákona alebo zo zmluvy nevyplýva spôsob jej výpovede, možno zmluvu vypovedať v lehote troch mesiacov ku koncu kalendárneho štvrt'roka.

Predmetom zmlúv, ktoré uzatvorili žalobkyne ako príjemkyne a sťažovateľka ako povinná, bolo doživotné plnenie žalobkyniam z uplatneného nároku na plnenie z podporného dôchodkového fondu podľa štatútu fondu v príslušných sumách k 15. dňu každého mesiaca až do dožitia žalobkýň na základe skutočností uvedených v žiadostiach o plnenie, ktoré sú neoddeliteľnými súčasťami zmlúv. Po splnení podmienok uplatnili žalobkyne proti sťažovateľke nárok na plnenie z podporného dôchodkového fondu.

Okresný súd zistil, že sťažovateľka na základe predmetných zmlúv spočiatku žalobkyniam plnila, následne im doručila bez uvedenia dôvodu s poukazom na § 582 Občianskeho zákonníka výpovede zmlúv, ktoré žalobkyne považovali za neplatné tvrdiac, že zmluvy boli viazané na objektívnu konkrétnu právnu skutočnosť, ktorá nastane ex post, a to dožitie. Z toho žalobkyne vyvodzovali, že zmluvy boli uzatvorené na dobu určitú a nebolo ich možné vypovedať v zmysle § 582 Občianskeho zákonníka. Vzhľadom na uvedené tvrdili, že zmluvy sú platné a účinné, a domáhali sa plnenia z nich.

Z prvostupňových rozsudkov vyplýva, že sťažovateľka žiadala žaloby zamietnuť aj s poukazom na § 27 ods. 8 zákona č. 483/2001 Z. z., podľa ktorého banky nesmú

uzatvárať zmluvy za nápadne nevýhodných podmienok, najmä také zmluvy, ktoré ich zaväzujú na hospodársky neodôvodnené plnenie alebo na plnenie zjavne nezodpovedajúce poskytovanej protihodnote, pričom za takéto zmluvy označila aj zmluvy uzavreté so žalobkyňami.

Na základe vykonaného dokazovania považoval okresný súd za preukázané, že sťažovateľka so žalobkyňami uzavreli podľa § 842 Občianskeho zákonníka zmluvu o poskytovaní plnenia z podporného dôchodkového fondu, ktorej predmetom bolo doživotné plnenie sťažovateľkou ako povinnou v prospech žalobkýň ako príjemcov v sume uvedenej v predmetných zmluvách, a to mesačne. Sťažovateľka po istom čase uplatnila proti žalobkyňam výpoveď z predmetných zmlúv, lebo podľa jej názoru zmluva bola uzavretá na dobu neurčitú. Okresný súd v rozsudkoch č. k. 11 C 217/2012-64 zo 14. marca 2013 a č. k. 11 C 228/2012-65 zo 14. marca 2013 s poukazom na judikatúru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky i ústavného súdu ustálil, že *„zmluva o dôchodku upravená v ustanovení § 842 a nasl. Občianskeho zákonníka je zmluvou, z povahy ktorej vyplýva, že je uzavretá na určenú dobu neurčitého trvania, alebo na doživotne“*.

Ďalej podľa názoru okresného súdu formulovaného v predmetných rozsudkoch výpovede z uvedených zmlúv neboli platné, pretože podmienka podľa § 575 ods. 1 Občianskeho zákonníka (nemožnosť plnenia) nebola splnená. Ustanovenie zákona č. 483/2001 Z. z., ktorým sťažovateľka argumentovala (§ 27 ods. 8), podľa názoru okresného súdu nebolo aplikovateľné, pretože *„je všeobecným ustanovením vo vzťahu banka a jej klienti, avšak v prejednávanom prípade súd posudzuje vzťah odporcu ako banky a jej bývalého zamestnanca, nie klienta banky, pričom tento vzťah môže byť rámcovo upravený Občianskym zákonníkom, prípadne iným právnym predpisom. Ustanovenie § 27 je zaradené v zákone o bankách v časti označenej ako požiadavky na podnikanie banky a pobočky zahraničnej banky, aj z tohto zaradenia je zjavné, že sa nevzťahuje na vzťahy upravené zmluvou o dôchodku.“*

Aj v rozsudku č. k. 21 C 121/2010-174 z 22. februára 2011 a obdobne v rozsudku č. k. 12 C 228/2012-67 z 15. marca 2013 okresný súd konštatoval, že spornou zmluvou *„sa v prospech navrhovateľky založilo právo na vyplácanie dôchodku doživotne, t. j. na dobu*

určenú neurčitého trvania, kedy je presne určený okamih začiatku vyplácania dôchodku a okamih ukončenia právneho vzťahu, a to smrťou, ktorá skutočnosť nie je závislá od ľudskej vôle. Už charakter predmetného právneho vzťahu... svedčí tomu, že takýto typ zmluvy nie je možné dohodnúť na čas určitý, ale buď doživotne,... alebo na inak určenú dobu neurčitého trvania špecifikovaného určitým časovým úsekom...“. Navyše, v rozsudku č. k. 12 C 228/2012-67 z 15. marca 2013 okresný súd taktiež uviedol, že sťažovateľkina námietka nemožnosti plnenia z predmetnej zmluvy podľa § 575 ods. 1 Občianskeho zákonníka je nedôvodná, pretože „ust. § 27 ods. 8 Zák. o bankách sa i podľa názoru súdu netýka vzťahov upravených Zmluvou, t. j. interných vecí banky a zamestnanca, ale tento zákon upravuje vzťahy banky navonok, t. j. uzatváranie zmlúv s klientami, či inými bankami vzhľadom k predmetu činnosti“.

Sťažovateľka podala proti rozsudkom prvostupňového súdu odvolania, ktoré krajský súd ako súd odvolací na pojednávaní prerokoval, a keď dospel k záveru, že odvolaniami napadnuté prvostupňové rozsudky sú vo veci samej (t. j. v častiach, ktorými boli sťažovateľke uložené povinnosti zaplatiť žalobkyniam plnenia vyplývajúce zo zmlúv z podporného dôchodkového fondu) vecne správne, vzhľadom na to ich podľa § 219 ods. 1 OSP potvrdil.

Krajský súd v odôvodnení napadnutých rozsudkov č. k. 2 Co 124/2011-270 z 23. októbra 2013 a č. k. 2 Co 285/2013-96 z 23. októbra 2013 uviedol, že by bolo „v rozpore so zmyslom a účelom zmluvy o dôchodku podľa § 842 Občianskeho zákonníka (*lex specialis*), keď istota poskytovania dôchodku oprávnenej osobe by bola narušená možnosťou povinnej osoby kedykoľvek zmluvný vzťah ukončiť podľa všeobecných ustanovení zákona... Na vec nemožno aplikovať zákon č. 483/2001 Z. z. už len z toho dôvodu, že zmluva o dôchodku bola uzavretá pred jeho účinnosťou... Okrem toho,... zmluva o dôchodku nie je výsledkom bankovej činnosti banky..., ale je výsledkom oprávnení banky ako zamestnávateľa vo vzťahu k jeho súčasným, bývalým, zamestnancom. Nemožnosť plnenia, na ktorú sa odporca odvoláva s poukazom na ustanovenie § 575 ods. 1 Občianskeho zákonníka, nezakladá skutočnosť, že neskorší zákon zakazuje banke pokračovať v činnosti, ktorá bola zmluvne dohodnutá skôr pred jej účinnosťou.“.

V rozsudku č. k. 3 Co 562/2013-98 z 24. októbra 2013 zas krajský súd vo vzťahu k povahe zmluvy o dôchodku zdôraznil, že „právo na vyplácanie dôchodku je síce časovo určené, ale nie je obmedzené určitým vopred a konkrétne vymedzeným časom trvania, preto môže ísť o právo na poskytovanie dôchodku doživotne, ale na inak obmedzený čas neurčitého trvania... Skutočnosť, že takto určená doba má neurčité trvanie, je logická, keďže nie je možné v čase uzatvorenia zmluvy dopredu vedieť, kedy poberateľ dôchodku zomrie... Vymedzenie doby trvania zmluvného vzťahu k udalosti, o ktorej je isté, že v budúcnosti nastane (ako v prípade smrti), nie je však možné považovať za neurčité a nezakladá zmluvný vzťah na dobu neurčitú, je z neho zrejmé, že je určený začiatok trvania tohto zmluvného vzťahu ako aj jeho koniec (ohraničený smrťou, a zrejmé nie je len to, kedy k nemu dôjde. Zo žiadneho pozitívneho práva totiž nemožno vyvodit', že by dojednanie právneho pomeru na dobu určitú muselo byť vymedzené konkrétne uvedeným dátumom, alebo dokonca presnejším časovým určením.“. Krajský súd tiež uviedol, že „žalovaný neuzatváral zmluvu so žalobkyňou ako podnikateľ pri výkone svojej podnikateľskej činnosti; nešlo o vzťah banky s klientom, ale zo strany žalovaného išlo o zabezpečenie sociálnej starostlivosti o pracovníka odchádzajúceho do dôchodku...“.

V rozsudku č. k. 2 Co 420/2013-101 z 30. októbra 2013 krajský súd dôvodil, že „určitá doba trvania práva na dôchodok (na doživotie) zakladá zákonom určenú dobu (určitú) trvania zmluvy... Pokiaľ totiž zanikne právo na plnenie (na platenie dôchodku) uplynutím určenej doby (doživotne, alebo inak určenej doby neurčitého trvania), dochádza tým aj k zániku záväzku ako takého podľa § 578 Občianskeho zákonníka a tým dochádza aj k zániku zmluvy, ako právneho dôvodu vzniku práva na dôchodok; trvanie práva na dôchodok a povinnosti dôchodok vyplácať, ktoré sú obsahom zmluvy o dôchodku, sú tak totožné s trvaním zmluvy o dôchodku; dočasnosť právneho vzťahu založeného zmluvou o dôchodku tu vyplýva už zo samotnej povahy zmluvy a zo zákonnej dikcie o tom, že zakladá právo na vyplácanie dôchodku po určenú dobu neurčitého trvania a uplynutím doby zaniká celý záväzkovoprávny vzťah; nemôže dôjsť k takej situácii, že právo na vyplácanie dôchodku zanikne a zmluva (právny titul) bude trvať ďalej, nakoľko v takom prípade by už nešlo o záväzkový vzťah, z ktorého veriteľovi vzniká právo na plnenie od dlžníka a tomu

vzniká povinnosť splniť záväzok (§ 488 Občianskeho zákonníka), a teda záväzok by zostal bez obsahu (predmetu) v zmysle § 497 Občianskeho zákonníka.“

Ústavný súd sa s poukazom na obsah citovaných odôvodnení prvostupňových rozsudkov v spojení s rozsudkami krajského súdu nestotožňuje s tvrdením sťažovateľky o nedostatočnom odôvodnení napadnutých rozsudkov. Krajský súd síce náležite a zrozumiteľne odpovedal na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, ktoré sťažovateľka v odvolaniach nastolila, a nevyhol sa ani ťažiskovým odvolacím argumentom sťažovateľky majúcim pre veci podstatný význam. Odôvodnenia jeho rozhodnutí obsahujú dostatok skutkových argumentov a ich právnych posúdení, tieto skutkové a právne závery nie sú v logickom rozpore a nevizujú zjavné omyly v aplikácii procesných a hmotnoprávných predpisov. Vzhľadom na to ústavný súd považuje napadnuté rozsudky za ústavne udržateľné, splňajúce hlavné požiadavky vyplývajúce zo základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivý proces vo vzťahu k odôvodneniam súdnych rozhodnutí.

Neakceptovanie námietky sťažovateľky o nedostatku odôvodnenia napadnutých rozsudkov vo vzťahu k aplikácii ňou uvádzaných ustanovení zákona č. 483/2001 Z. z. je založené na stotožnení sa krajského súdu so súdom prvého stupňa na tom, že na prerokúvané veci sa uvedený zákon nevzťahuje, resp. aj keby sa vzťahoval, nebolo by možné z dôvodov ozrejmenejších v napadnutých rozsudkoch kvalifikovať plnenia z podporného dôchodkového fondu ako činnosti, ktoré by boli v rozpore s predmetným zákonom.

Ústavný súd po oboznámení sa s obsahom odôvodnení rozsudkov krajského súdu (v spojení s dôvodmi rozsudkov okresného súdu) dospel k názoru, že zo záverov odvolacieho súdu týkajúcich sa kľúčového právneho problému spočívajúceho v hľadaní ústavne akceptovateľnej odpovede na otázku, či zmluva o dôchodku podľa § 842 Občianskeho zákonníka zakladajúca právo na dôchodok do konca života (alebo na inak určenú dobu neurčitého trvania) je zmluvou na dobu určitú alebo neurčitú, nevyplýva jednostrannosť alebo taká aplikácia dotknutých ustanovení všeobecne záväzných právnych

predpisov (v tomto prípade Občianskeho zákonníka), ktorá by bola popretím ich podstaty či zmyslu.

Dôvody napadnutých rozsudkov, ktoré viedli odvolací súd k rovnakému právnomu záveru, ku ktorému dospel aj súd prvého stupňa, že zmluvy o dôchodku uzatvorené medzi sťažovateľkou a žalobkyňami sú zmluvami uzatvorenými na dobu určitú, a to doživotne, pričom vymedzením povinností plniť doživotne zmluvné strany prejavili vôľu byť takýmito zmluvami viazané až do smrti osôb oprávnených na prijatie dôchodku, preto samotná vôľa sťažovateľky ukončiť jednostranne (výpoveďou) svoj záväzok je vzhľadom na charakter zmlúv nepostačujúca, v dôsledku čoho sú takéto výpovede neplatné pre rozpor so zákonom, nemôžu podľa názoru ústavného súdu viesť k záveru o ústavnej neakceptovateľnosti napadnutých rozsudkov krajského súdu, čo by zároveň zakladalo dôvod na vyslovenie porušenia čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Krajský súd rozhodol vo veciach sťažovateľky spôsobom, s ktorým sťažovateľka síce nesúhlasí, avšak obsahom základného práva na súdnu ochranu, resp. práva na spravodlivé súdne konanie nie je právo na prijatie takého rozhodnutia, ktoré by muselo konvenovať názorom a požiadavkám sťažovateľky. Nezávislé súdne rozhodovanie občianskoprávných sporov vyúsťuje takmer bezvýnimočne do takého verdiktu, že jeden z účastníkov konania nie je procesne úspešný (m. m. IV. ÚS 320/2012, II. ÚS 180/2013).

Ústavný súd dodáva, že k tejto právnej otázke už vyslovil právny názor vo viacerých svojich rozhodnutiach (okrem nálezu sp. zn. II. ÚS 26/2012 z 25. apríla 2012, napr. tiež v uznesení sp. zn. IV. ÚS 550/2012 zo 7. novembra 2012 a uznesení sp. zn. II. ÚS 505/2012 z 13. novembra 2012) s tým, že v zmysle jeho právneho názoru by bolo v rozpore s účelom a zmyslom právnej úpravy zmluvy o dôchodku pripustiť, aby istota poskytovania dôchodku oprávnenej osobe bola (v takýchto prípadoch) narušená možnosťou povinnej osoby kedykoľvek takýto zmluvný vzťah ukončiť. V takýchto veciach je preto vylúčené tento zmluvný typ ukončiť výpoveďou podľa § 582 ods. 1 Občianskeho zákonníka.

Súčasťou doterajšej judikatúry ústavného súdu je aj právny názor, že ak všeobecný súd reagoval na procesné úkony účastníka primeraným, zrozumiteľným a ústavne

akceptovateľným spôsobom v súlade s platným procesným poriadkom, a to aj pri rešpektovaní druhu a štádia civilného procesu, v ktorom účastník uplatňuje svoje nároky alebo sa bráni proti ich uplatneniu, nemôže dôjsť k porušeniu základného práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 329/04).

S odvolaním sa na uvedené ústavný súd nezistil príčinnú súvislosť medzi napadnutými rozsudkami krajského súdu a namietanými porušeniami označených práv (čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru), a preto sťažnosti sťažovateľky odmietol pri predbežnom prerokovaní ako zjavne neopodstatnené (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

Vzhľadom na odmietnutie sťažností bolo už bez právneho významu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľky obsiahnutými v jej sťažnostných petitoch.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. februára 2014